

ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В УКРАЇНІ: ДОСВІД ІНСТИТУТУ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ НАПН УКРАЇНИ

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4106>

ЧУНІХІНА

Світлана Леонідівна

кандидат психологічних наук,
заступник директора з
науково-методичної роботи
Інституту соціальної та
політичної психології
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

Анотація. У статті висвітлено головні здобутки вітчизняної соціально- та політико-психологічної науки протягом останніх 30 років у системі Національної академії педагогічних наук України на базі Інституту соціальної та політичної психології, а також окреслено основні напрями її подальшого розвитку. Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України, створений у 1994 р. як Науково-практичний центр політичної психології, з 1996 р. набув статусу Інституту. Учені установи складають ядро заснованої академіком В.А. Роменцем наукової школи психології вчинку. Склалися і здобули визнання також наукові школи соціально-психологічного мислення (М.М. Слюсаревський), психології особистісного життєтворення (Т.М. Титаренко), інтеракційно-дискурсивної психології влади і спільнот (В.О. Васютинський), рольової теорії особистості (П.П. Горностай), медіапсихології (Л.А. Найдьонова). У 2019 р. семи науковцям Інституту присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки за роботу «Життєвий світ і психологічна безпека людини в умовах суспільних змін». У доробку установи близько 7000 публікацій. Інститут є наразі єдиним в Україні науковим центром, який не лише вивчає громадську думку, а й розробляє наукову тематику з проблем її цілеспрямованого формування. Учені Інституту здійснили першопрохідницький внесок у розвиток в Україні медіаосвітнього та арттерапевтичного рухів.

Ключові слова: соціальна психологія; політична психологія; життєвий світ; психологічна безпека; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України.

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України (Інститут) лише на два роки молодший за Національну академію педагогічних наук України, тому його становлення відбувалося, по суті, синхронно зі становленням академії. Перші здобутки й успіхи переживали разом, разом ухвалювали найбільш складні та доленосні рішення. Так, Інститут було створено 1994 р. спочатку як Науково-практичний центр політичної психології. Але навіть у такому вигляді створення установи «політизованого» профілю в той час було чи не революційним кроком та актом громадянської мужності — на тлі проголошених тоді деідеологізації, деполітизації, десовєтизації. Попри всі «категоричні імперативи» тих часів, які, до речі, мали цілком і повністю політичний характер, керівництво академії без зайвих вагань підтримало цю ініціативу, не дозволивши упередженням з минулого стати на заваді майбутньому.

Метою статті є висвітлення головних здобутків вітчизняної соціально- та політико-психологічної науки протягом останніх 30 років у системі Національної академії педагогічних наук України на базі Інституту соціальної та політичної психології та окреслення основних напрямів подальшого розвитку.

Арістотель першим заявив, що людина є істотою політичною, і його правота підтверджувалася безліч разів. Не можна ігнорувати політику, викреслити її із соціального буття людини, заперечити її вплив на повсякденність окремої особистості та історичну перспективу великих спільнот. Більше того, хибно зрозуміла «аполітичність» може мати трагічні наслідки, з якими, власне, сьогодні стикається населення непідконтрольних Україні територій Криму і Донбасу. Від самого початку, мобілізуючи увесь потенціал соціально- та політико-психологічного знання, ми послідовно і наполегливо протидіяли цим деструктивним тенденціям. Зокрема, розроблялися наукові теми, спрямовані на розв'язання проблем політичної соціалізації молоді в умовах модернізації освіти, формування у неї мотивації та навичок політичної участі, інтеграцію російськомовної спільноти в сучасне українське суспільство, регуляцію групової взаємодії суб'єктів освітнього процесу, профілактику порушень адаптації молоді до повсякденних стресів і кризових життєвих ситуацій, формування консолідованої громадської думки щодо освітніх та суспільних реформ, формування медіакультури особистості тощо. Окрім наукової діяльності, вчені установи займалися громадянським активізмом, зокрема ініціювали 1995 р. створення Асоціації політичних психологів України, яка успішно працює і розвивається й нині.

У 1996 р. установа набула статусу інституту, і це зумовило істотне розширення наукової тематики. Так, було створено лабораторію методології психосоціальних і політико-психологічних досліджень, яку на громадських засадах очолив директор Інституту М.М. Слюсаревський. Науковий колектив цієї лабораторії, представлений як маститими вченими — В.О. Татенком, П.І. Гнатенком, О.А. Донченко, так і молодими науковцями — В.В. Жовтянською, О.Ю. Кухарук, Ю.С. Кальницькою та ін. — почав розроблення проблематики, пов'язаної з історіогенезом і методологічним простором побудови соціально-психологічних теорій, особливостями становлення і розвитку форм соціально-психологічного мислення, соціально-психологічними чинниками націєтворення. Було запропоновано оригінальну концепцію соціальної напруженості та методіку обчислення її рівня і динаміки на основі даних моніторингових досліджень громадської думки. Згадана концепція не має аналогів в Україні (Слюсаревський, 2002). Цей доробок разом із напрацюваннями наукової школи психології життєтворення особистості Т.М. Титаренко та надбан-

нями психології медіаосвіти під керівництвом Л.А. Найдьонової став основою роботи «Життєвий світ і психологічна безпека людини», відзначеної Державною премією України в галузі науки і техніки за 2019 р. Окрім уже згадуваних вище члена-кореспондента НАПН України, кандидата психологічних наук, старшого наукового співробітника, директора інституту М.М. Слюсаревського; дійсного члена НАПН України, доктора психологічних наук, професора, головного наукового співробітника лабораторії соціальної психології особистості Т.М. Титаренко; члена-кореспондента НАПН України, доктора психологічних наук, старшого наукового співробітника, заступника директора Інституту з наукової роботи Л.А. Найдьонової; члена-кореспондента НАПН України, доктора психологічних наук, професора, головного наукового співробітника лабораторії методології психосоціальних і політико-психологічних досліджень В.О. Татенка, співавторами роботи і лауреатами премії стали доктор психологічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії психології малих груп і міжгрупових відносин П.П. Горностай; доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії психології політико-правових відносин О.М. Кочубейник; кандидат філософських наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії соціальної психології особистості Б.П. Лазоренко.

Ця робота тривала впродовж 2000-2017 років, і в ній тією чи іншою мірою взяли участь близько 80 науковців. Сама робота складається зі 176 публікацій, у тому числі 22 монографій, 116 статей у вітчизняних та зарубіжних наукових виданнях, 38 підручників та навчальних посібників. Ідеться про наукову працю «повного циклу» — від глибокого теоретичного осмислення ключових проблем, з якими стикається сучасна людина, до розроблення конкретних психотехнологій збереження та відновлення психологічного здоров'я. У роботі відтворено загальну картину історіогенезу соціально-психологічного знання, реконструйовано і співвіднесено основні траєкторії його розвитку на зарубіжних та вітчизняних теренах. Учені запропонували оригінальну концепцію методологічного простору, в якому народжуються соціально-психологічні теорії в складному процесі взаємних впливів ідей і теорій сучасних зарубіжних та українських соціальних психологів (Слюсаревський та ін., 2020).

Побудовано модель типології та актуалізації соціально-психологічних проблем у межах культурно-історичного циклу. Модель описує актуальний стан і дає змогу прогнозувати розвиток макро-соціальної проблематики суспільних змін та особливості їх суб'єктивного відображення суспільством. Показано, що для України найгостріше стоять саме проблеми макросоціального рівня, а їх невирішеність блокує мотивацію спільних узгоджених дій індивідів та груп і зокрема їхньої діяльності в напрямку реформування суспільних відносин, розкриття потенцій соціальної творчості.

У межах ситуаційного підходу досліджено глобальні, макро- та мікрорівневі чинники, що справляють сьогодні в Україні вплив на життєвий світ людини, процеси формування та прояву суб'єктивного потенціалу особистості, персональної і суспільної безпеки життєдіяльності. Проаналізовано психологічні парадокси посттоталітарної суб'єктності (Слюсаревський та ін., 2020; Слюсаревський, 2007; Татенко, 2021).

Представлено результати першого в Україні і світі дослідження сутності та генези соціально-психологічного мислення — нового поняття, яке відображає з єдиних теоретико-методологічних позицій усі наявні способи пізнання та опанування людиною соціально-психологічної реальності. Запропонована авторами класифікаційно-генетична модель цього специфічного виду мислення охоплює найрізноманітніші його формовияви: донаукові, протонаукові, власне наукові, позанаукові, ідеологічні та психотехнологічні. Обґрунтовано концептуальні засади дальшого розвитку соціальної психології як науки, співвіднесено перспективи її розбудови з траєкторією суспільного розвитку, умовами соціальних змін і безпекою життєвого світу людини в реальних і віртуальних ситуаціях.

Життєвий світ людини розглянуто як відкриту систему, здатну саморегулюватися і самозмінюватися під впливом сучасних перетворень. У межах цієї системи особистість повсякденно створює, вибудовує різні виміри свого існування. Показано, що кожна людина відтворює для себе свій власний життєвий простір, виходячи з пріоритетів, цінностей, соціального оточення, об'єктивних обставин. І в цьому просторі на перетині внутрішнього і зовнішнього світів безпосередньо й протікає людське життя. Таким чином поняття життєвого світу долає прірву, характерну для філософських учень минулого, між об'єктивним і суб'єктивним, внутрішнім і зовнішнім, оскільки в

життєвому світі людини вони рівноправно представлені.

У результаті наукового дослідження виокремлено закони саморозвитку життєвого світу людини, розкрито внутрішню логіку його становлення, поглиблення суб'єктності і набуття дедалі досконалішої самоорганізованості. Висунуто нову вітчизняну теорію особистісного життєконструювання, виявлено закономірності забезпечення особистісної готовності до зміни траєкторії життєвого шляху за допомогою інноваційних практик життєтворення (перетворювальних і стабілізаційних) (Слюсаревський та ін., 2020; Титаренко, 2020).

Представлено соціально-психологічну теорію відновлення психологічного здоров'я особистості, у межах якої описано умови, критерії, індикатори та ресурси для безпеки і зцілення людей, що пережили травматичні події. Спираючись на цю фундаментальну теорію, науковці Інституту розробили концепцію соціально-психологічної реабілітації особистості та психологічного благополуччя людини, визначеного як стан гармонії, рівноваги між внутрішнім і зовнішнім вмістом життєвого світу. Розроблено програми психосоціальної підтримки та соціально-психологічної адаптації осіб, що переживають наслідки травматичних подій (учасників бойових дій та членів їхніх сімей, волонтерів, внутрішньо переміщених осіб тощо). Особливу увагу приділено життєвому світові та шляхам самоздійснення проблемної молоді в сучасному суспільстві з урахуванням чинників глобалізації і цивілізаційного стресу, стигматизації і дискримінації, які призводять до особистісних деформацій.

Проведено всебічний аналіз життєвої ролі як структурної одиниці життєвого світу, що пов'язує людину з її найближчим і більш далеким соціальним оточенням, запропоновано рольову модель життєвого світу особистості, а також концепцію подолання рольової психопатології, що стосується як індивідуального, так і групового буття. З опорою на рольовий підхід пояснено складні закономірності соціальної поведінки і формування особистісної та групової ідентичності, розкрито механізми стимулювання потенціалу творчості, свідомих і несвідомих детермінант взаємодії у малих групах і колективах. Розроблено методи рольової психотерапії, спрямовані на подолання особистісних дисгармоній та життєвих криз (Горностаї, 2007; Слюсаревський та ін., 2020).

Одне з чільних місць посідають у роботі фундаментальні питання психології впливу як у сфері

міжособової взаємодії, так і в інформаційному просторі, який, з одного боку, відіграє дедалі більшу роль у формуванні життєвого світу людини, а з другого — породжує нові загрози її психологічній безпеці (наприклад, у вигляді кібербулінгу). Розроблено теоретичні засади медіапсихології як нової галузі вітчизняної соціально-психологічної науки, що становить концептуальну основу медіаосвіти дітей та молоді. Здійснено вікову періодизацію медіаризиків, обґрунтовано основні положення теорії кіберсоціалізації. Досліджено деструктивні впливи на життєвий світ особистості, зумовлені гібридною війною. Запропоновано способи протистояння інформаційно-психологічним диверсіям та підвищення рівня психологічної захищеності людини в інформаційному просторі (Слюсаревський та ін., 2020).

Представлені авторським колективом напрацювання спрямовані на оптимізацію засобів раціонального регулювання суспільних відносин, створення передумов для діалогічного взаємопорозуміння соціальних спільнот. Соціальний діалог розглядається як знаряддя вирішення суспільно значущих проблем за допомогою ефективного переговорного процесу, що дає змогу досягнути високого ступеня соціального комфорту та психологічного благополуччя людини і суспільства; обґрунтовуються психологічні засади технологізації соціального діалогу.

Практичну значущість фундаментальних досліджень життєвого світу і безпеки людини в умовах суспільних змін підтверджено прийняттям низки нормативних документів національного рівня з використанням розробок авторського колективу, зокрема стандартів вищої освіти з підготовки бакалаврів, магістрів, докторів філософії галузі знань 23 «Соціальна робота» та освітніх стандартів початкової школи, куди включено питання розвитку критичного мислення учнів як базового складника медіаграмотності. Міністерство охорони здоров'я України затвердило Концепцію надання позалікарняної допомоги ВІЛ-інфікованим та здійснення догляду за хворими на СНІД (2002), а також Національний протокол «Порядок добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію» (2005). Президія НАПН України 2010 р. затвердила першу національну Концепцію впровадження медіаосвіти, на основі якої розгорнуто масштабні всеукраїнські експерименти, а 2016 р. — її нову редакцію, допрацьовану з урахуванням завдань, що впливають з Докт-

рини інформаційної безпеки України, затвердженої Указом Президента України.

Теоретичні здобутки авторів роботи лягли в основу оригінальних підручників та навчальних посібників, серед яких «Основи соціальної психології», «Сучасна психологія особистості», «Психологія міграції», «Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу», «Медіакультура», «Кібербулінг, або віртуальна агресія: способи розпізнання і захист дитини», «Когнітивні механізми розвитку соціального діалогу», «Психолого-педагогічне забезпечення соціально-психологічного клімату в колективі», «Способи підвищення соціально-адаптивних можливостей людини в умовах переживання наслідків травматичних подій» та інші видання, що широко впроваджуються в закладах вищої та загальної середньої освіти. Сформульовані авторами висновки та пропозиції використовуються для розроблення навчальних програм, діагностичного та корекційного психологічного інструментарію, технологій надання психологічної допомоги, розвитку педагогічної практики. Про затребуваність у суспільстві результатів роботи свідчить також видання однієї з кращих науково-популярних публікацій «Такі різні діти» масовим тиражем (10 тис. примірників). За участю авторів в Україні розгортається потужний рух з підвищення медіакультури населення. За даними бази Google Scholar, загальна кількість посилань на роботи авторів становить 7274, h-індекс (за роботою) = 25.

Нині в Інституті діють 8 лабораторій, де працюють 73 наукових працівники. Найбільш значущі наукові надбання колективу, окрім уже згаданих вище, становлять соціально-психологічні:

- *теорії* кіберсоціалізації (Л.А. Найдьонова), соціально-психологічної детермінації бідності як стилю життя (В.О. Васютинський), етнокультурної міфотворчості (О.В. Яремчук);
- *концепції* становлення та розвитку політико-правової свідомості особистості (З.Ф. Сіверс), реалізації почуття власності в соціальних практиках (І.Г. Губеладзе), дискурсивного виробництва аномії (О.М. Кочубейник);
- конструктивно-дискурсивний *підхід* до трансформування комунікативних практик як механізму національної та громадянської самоідентифікації молоді (І.В. Жадан);
- психологічно обґрунтовані *моделі* консолідаційних та конфронтаційних аспектів українського націєтворення (О.В. Суший), культури поколінневої єдності (Н.О. Довгань), реконструкції типів

рольової взаємодії в соціально-психологічному просторі малої групи (Л.Г. Чорна), інкорпорації мобільних застосунків до реабілітаційного процесу (М.С. Дворник), протидії негативним психологічним явищам у політико-правовій сфері, пов'язаним зі збройним протистоянням на Сході країни (В.М. Духневич), взаємодії у віртуальних групах (О.Л. Вознесенська), феноменології та динаміки соціального конфлікту (І.В. Петренко) та ін.

До здобутків завершених наукових досліджень варто віднести також нові діагностичні та корекційні *методики, стратегії, технології і тренінгові програми*, зокрема стратегії ціннісного порозуміння в умовах травмованого війною суспільства (В.О. Васютинський), індивідуальних і колективних засобів підвищення здоров'язберігальної адаптивності спільноти до умов і наслідків воєнного конфлікту (Л.М. Коробка); соціально-психологічні технології підвищення емоційної стійкості особистості (О.Р. Малхазов) та відновлення ресурсів життєздатності (Т.О. Ларіна); освітньо-тренінгова програма трансформації комунікативних бар'єрів національної та громадянської самоідентифікації з використанням вебквестів та креолізованих текстів (коміксів) (І.В. Остапенко); комплексна інтерактивна технологія підтримки освітніх реформ «КІТ-ПРО» (Л.М. Капустюк, Л.І. Гриценюк); тест медіатизованого соціального оптимізму і песимізму (О.Л. Вознесенська) тощо.

Наукові дослідження вчені Інституту ефективно поєднують з науково-практичною діяльністю, яку здійснюють переважно на базі Навчально-практичного центру психологічних інновацій, що став правонаступником Методичного реабілітаційного центру, створеного 2014 р. з метою надання оперативної професійної підтримки практичним психологам та іншим фахівцям, котрі працюють з постраждалими в зоні АТО/ООС.

У 2020 р., з перших днів карантину і локдауну, Центр об'єднав зусилля науковців Інституту в межах відкритого волонтерського проекту психологічної допомоги населенню в часи пандемії COVID-19, що дістав назву «Онлайн-коло». Заходами проекту охоплено понад 335 тис. осіб. Нині Центр спеціалізується на психологічній реабілітації та психосоціальній підтримці учасників бойових дій, членів їхніх сімей та осіб, що постраждали внаслідок війни на Сході України; запобіганні підлітковим суїцидам у закладах освіти через серію навчальних курсів для психологів системи освіти, організаційно-методичну роботу спільно з інститутами післядипломної педагогічної освіти;

просвітницьких лекціях та семінарах із циклу «Наука для всіх».

У 2021 р. за результатами конкурсного відбору для виконання наукових досліджень з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду, на базі Центру було виконано перше в Україні дослідження принципів і соціально-психологічних засобів організації поственційного супроводу закладу освіти, у якому трапився суїцид (буліцид) або його спроба. З опорою на теоретичні надбання вітчизняної та зарубіжної психології малих груп і міжгрупових відносин, соціалізації та кіберсоціалізації, психології інформаційного обміну, посттравматичного життєтворення особистості вдалося:

а) сформулювати наукові уявлення про особливості проживання досвіду, пов'язаного з дитячим (підлітковим, юнацьким) суїцидом (буліцидом), у колективі закладу освіти як цілісній групі;

б) визначити напрями запобігання буліциду і подолання його наслідків у системі загальної середньої освіти методами поственційного супроводу колективу закладу освіти;

в) сформулювати вимоги до внутрішньої (всередині колективу) та зовнішньої (з громадськістю та ЗМІ) комунікації щодо суїциду (буліциду) або його спроби в закладі освіти (Найдюнова та ін., 2021).

Поряд зі здобутками відомих учених Інститут може пишатися доробком наукової молоді. Зокрема, голова Ради молодих вчених НАПН України, доктор психологічних наук, старший дослідник, завідувач лабораторії психології мас та спільнот І.Г. Губеладзе розробила концептуальну модель трансформації соціальної ідентичності молоді сільського походження в міській спільноті. Установлено основні етапи трансформації соціальної ідентичності. Доведено, що невдоволеність своїм матеріальним становищем і низьким рівнем життя виступає основним чинником, що спонукає сільську молодь мігрувати в місто, а міграція, своєю чергою, є спробою долання бідності як стилю життя (Губеладзе, 2015).

Кандидат психологічних наук, завідувач лабораторії психології соціальної психології особистості М.С. Дворник та кандидат психологічних наук К.В. Мирончак у співавторстві запропонували інноваційні засоби психологічної допомоги особистості в умовах гібридної війни. Зокрема, розроблено інноваційні технології, моделі, типології, критерії здійснення вчасної, безпечної й ефективної допомоги особистості для опрацювання психологічних наслідків тривалої травми-

зації, відновлення в нестабільних умовах гібридної війни. Результати цієї роботи впроваджено в освітню та наукову практику, просвітницько-консультативну діяльність організацій, що працюють із громадянами України, які постраждали внаслідок воєнних дій.

Ці та інші здобутки молодих учених Інституту знаходять заслужене визнання на державному рівні. Лише за останні п'ять років науковці були двічі відзначені Премією Президента України для молодих учених (доктор психологічних наук, старший дослідник І.Г. Губеладзе, 2018; кандидати психологічних наук М.С. Дворник, К.В. Мирончак, 2021), тричі — стипендією Кабінету Міністрів України для молодих учених (кандидат психологічних наук Ю.С. Чаплінська, 2016; кандидат психологічних наук М.С. Дворник, 2019, доктор психологічних наук, старший дослідник І.Г. Губеладзе, 2020), Державною іменною стипендією найкращим молодим ученим для увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України — Героїв Небесної Сотні на 2022 р. (кандидат психологічних наук К.В. Мирончак).

Перспективи подальшого розвитку соціально-та політико-психологічної науки в системі Національної академії педагогічних наук України вбачаються у розробленні наукових засад формування консолідованої та адекватної відповіді Української держави і суспільства на сучасні виклики гібридної війни і кібербезпеки, пандемії, глобаль-

них кліматичних змін та інші нагальні питання національного та глобального порядку денного.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Горностай, П.П. (2007). *Личность и роль: Ролевой подход в социальной психологии личности*. Киев: Ин-терпресс ЛТД.
- Губеладзе, І.Г. (2015) *Сільська молодь у місті: пошук ідентичності* : монографія. Київ: Міленіум. <https://lib.iitta.gov.ua/720625/>
- Слюсаревський, М.М., Найдьонова, Л.А., Титаренко, Т.М., Татенко, В.О., Горностай, П.П., Кочубейник, О.М., & Лазоренко, Б.П. (2020). *Життєвий світ і психологічна безпека людини в умовах суспільних змін* : реферативний опис роботи. Київ: Талком. <https://bit.ly/3LDZyCL>
- Найдьонова, Л., Чуніхіна, С., Чорна, Л., Умеренкова, Н., & Гутник, К. (2021). Організаційна модель поственції суїциду (буліциду) або його спроби в закладі освіти: аналіз зарубіжного досвіду. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*, (48), 124-144. [https://doi.org/10.33120/ssspj.vi48\(51\).244](https://doi.org/10.33120/ssspj.vi48(51).244)
- Слюсаревський, М.М. (2002). Соціальна напруженість: теоретична модель необхідних і достатніх показників. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*, (5), 24-34.
- Слюсаревський, М.М. (2007). Соціальна ситуація в Україні: спроба оцінки з погляду формування та прояву суб'єктного потенціалу особистості. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*, (16), 109-127.
- Татенко, В.О. (2021) *Соціальна психологія націєтворення: суб'єктно-вчинковий підхід* : монографія. 2-е вид. Кропивницький: Імекс-ЛТД. <https://bit.ly/35Dt50b>
- Титаренко, Т.М. (2020) *Посттравматичне життєтворення: способи досягнення психологічного благополуччя* : монографія. Кропивницький : Імекс-ЛТД.

ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS OF SOCIAL AND POLITICAL PSYCHOLOGY IN UKRAINE: THE CASE OF THE INSTITUTE FOR SOCIAL AND POLITICAL PSYCHOLOGY OF THE NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE

Svitlana Chunikhina

PhD in Psychology, Deputy Director for Scientific and Methodical Activities, Institute for Social and Political Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. The article highlights the main achievements of Ukrainian social, political and psychological science over the last 30 years at the National Academy of Educational Sciences of Ukraine based on the Institute for Social and Political Psychology and outlines the main directions of its further development. The Institute for Social and Political Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine was established in 1994 as a Scientific and Practical Centre for Political Psychology, and in 1996 it acquired the status of an Institute. The institution's researchers make the core of the scientific school of action psychology founded by the Academician V.A. Romenets. Scientific schools of socio-psychological thinking (M.M. Slyusarevskyy), psychology of personal life creation (T.M. Tytarenko), interactional and discursive psychology of authorities and communities (V.O. Vasiutynskyi), role theory of personality (P.P. Hornostai), media psychology (L.A. Naidonova) were also formed and recognised. In 2019, seven researchers of the Institute were awarded the State Prize of Ukraine in the field of science and technology for the work "Life World and Psychological Security of a Man in Conditions of Social Change." The institution has about 7,000 publications. The Institute is currently the only research centre in Ukraine that studies public opinion and develops scientific topics on the problems of its volitional formation. Researchers of the Institute have made a pioneering contribution to the development of media education and art therapy movements in Ukraine.

Keywords: social psychology; political psychology; life world; psychological safety; Institute for Social and Political Psychology of NAES of Ukraine.

Дата публікації: 21 лютого 2022 р.